

Samenvatting van de verklaring van het college

De verklaring van het college bestaat uit vier subonderdelen: A) analyse van de oorzaken van het tekort, B) getroffen interne en externe maatregelen om het tekort verder te reduceren, C) beoogd effect van de genoemde maatregelen & D) ondertekening door het college.

Het college geeft hieronder een samenvatting van onderdeel A, B en C. Dat geeft de gemeenteraad een kernachtig overzicht, op basis waarvan het raadslid kan vaststellen waarmee hij instemt voordat hij ondertekent. Voor het gemeenteraadslid dat zich wil verdiepen in de verklaring van het college, wordt verwezen naar onderdelen A, B, C en D van het aanvraagformulier.

Richtlijn voor de omvang van de samenvatting van de drie onderdelen is in totaal maximaal twee A4.

Het ligt voor de hand dat een gemeenteraadslid de antwoorden op de checklist (zie achteraan dit formulier) terug kan vinden in de samenvatting.

A. Samenvatting onderdeel analyse van de oorzaken van het tekort

Het college maakt in dit onderdeel duidelijk wat het probleem is.

Het tekort wordt voornamelijk veroorzaakt door twee tegengestelde bewegingen. Enerzijds is het budget verminderd als gevolg van de financieringssysteem die grotendeels is gebaseerd op historische uitgaven. Daar tegenover staat het effect van een afnemende uitstroom (bij gelijkblijvende instroom) door de problematiek onder bijstandsgerechtigde inwoners die leidt tot een grote afstand tot de arbeidsmarkt. De huidige instrumenten voor re-integratie lijken daarvoor onvoldoende soelaas te bieden door het ontbreken van goede activeringstrajecten. De hoge instroom is moeilijk te beïnvloeden gezien de aard daarvan; merendeels gaat het om statushouders en mensen die van buiten de gemeente naar Midden-Delfland verhuizen en daarbij hun uitkering 'meeverhuizen'.

B. Samenvatting onderdeel getroffen maatregelen om het tekort te reduceren.

Het college maakt in dit onderdeel duidelijk dat dit pakket van maatregelen afdoende is om de geschetste problemen aan te pakken.

Het college onderzoekt momenteel twee scenario's voor de invulling van de re-integratie vanaf 2024. Daarbij ligt nadruk op het kunnen aanbieden van activeringstrajecten. Hiermee verwachten we ongeveer 20 inwoners te kunnen ondersteunen.

Daarnaast worden enkele kleinere maatregelen getroffen. Er is meer uitvoeringscapaciteit bij klantmanagers en het budget voor handhaving wordt vergroot. Ook binnen de bedrijfsvoering zijn maatregelen getroffen, zoals het opnieuw inrichten van het werkproces voor debiteurenbeheer en het beter ontsluiten van managementinformatie om beter te kunnen sturen op ontwikkelingen.

C. Samenvatting onderdeel beoogd effect van de genoemde maatregelen

Het college maakt in dit onderdeel duidelijk dat dit pakket van maatregelen tezamen leidt tot tekortreductie, waarbij het effect van deze maatregelen kwantitatief dan wel kwalitatief is beschreven en inzichtelijk is gemaakt.

Hoewel het effect van de maatregelen moeilijk kwantitatief is uit te drukken, zullen de maatregelen leiden tot een vermindering van het tekort. Door het aanbieden van activeringstrajecten zullen meer inwoners op termijn uit kunnen stromen naar betaald werk. Dit leidt tot een bestandsvermindering. Dit geldt ook voor het vergroten van de capaciteit bij de handhaver, in combinatie met het vergroten van de formatie van klantmanagement. Het verbeteren van het debiteurenbeheer zal leiden tot meer inkomsten uit vorderingen.

Op welke wijze is de gemeenteraad geïnformeerd door het college?

In dit onderdeel wordt het proces op hoofdpijnen beschreven hoe de raad betrokken is vanaf het moment van signalering van het tekort op het BUIG-budget en het daaropvolgend proces van bepalen en treffen van maatregelen, tot aan het moment dat de verklaring van het college voor instemming wordt voorgelegd aan de raad. Ten einde dit zo eenvoudig mogelijk te beschrijven wordt gevraagd aan te kruisen op welke momenten de raad hierbij is betrokken. Dit geschiedt d.m.v. het plaatsen van een X voor het betreffende onderdeel. Daarnaast is er ruimte voor aanvullingen.

Op welke momenten werd de raad geïnformeerd over beleid, uitvoering en sturing van de Participatiewet en meer specifiek over het tekort op de BUIG, de maatregelen en de beoogde effecten daarvan?

X	Moment in het proces
X	De kadernota, de begroting.
X	Voorjaars- en najaarsbericht en jaarrekening.
	Maand-, kwartaal- of halfjaarrapportage. (ook wel genoemd Turap, Marap etc)
	Beleidsplannen, strategie- of koersdocumenten, plannen van aanpak of evaluaties.
	Informatie over bestandsontwikkelingen of over de voortgang van maatregelen.
	Nieuwsbrieven, bijeenkomsten en/of presentaties.

Toelichting:

Bij de tweede periodieke begrotingswijziging (vastgesteld in september 2022) is de raad geïnformeerd over de toename van de bijstandsuitgaven en (beknopt) de oorzaken daarvan. Bij de behandeling van de begroting voor 2023 (in november 2022) is de raad geïnformeerd over het verwachte tekort over 2022 en dat een aanvraag voor de vangnetregeling wordt voorbereid.

1. Verklaring college bij een basisverzoek

Dit gedeelte bestaat uit de volgende vier onderdelen:

- A. Analyse van de oorzaken van het tekort
- B. Getroffen maatregelen om het tekort te reduceren
- C. Beoogde effect van de genoemde maatregelen
- D. Ondertekening door het college

A. Analyse van de oorzaken van het tekort

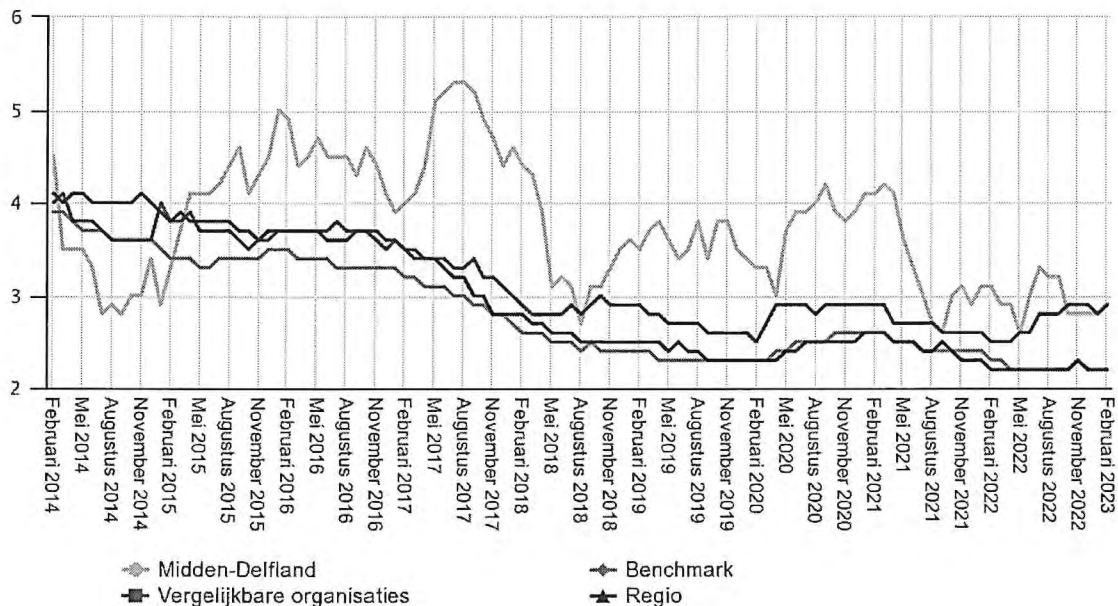
Hieronder beschrijft het college de analyse van de oorzaken van het tekort.

Het BUIG-budget van de gemeente Midden-Delfland wordt voor het grootste gedeelte (82%) gebaseerd op historische uitgaven. Dit vanwege het lage inwonersaantal (circa 19.500). Door acties in het verleden (naar aanleiding van een eerdere aanvraag voor de vangnetregeling) is het bestand gedaald, maar door de vertraging in de verdeelsystematiek (t-2) zien we nu ons BUIG-budget dalen. De uitgaven dalen echter niet mee, zo blijkt uit de volgende tabel:

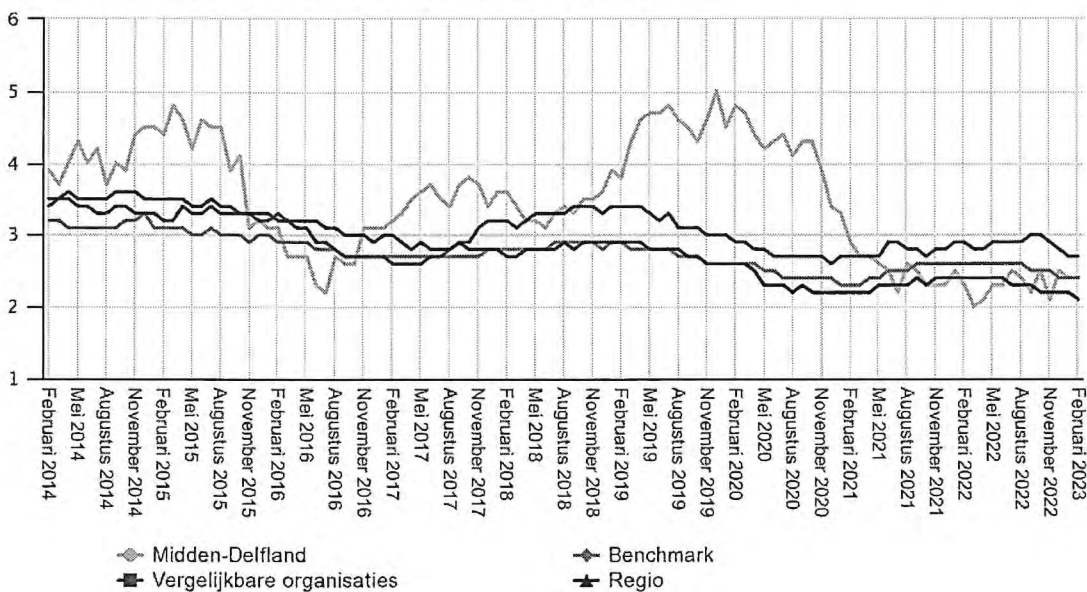
	2020	2021	2022
Definitief BUIG-budget	€ 2.219.705,-	€ 2.134.840,-	€ 2.014.606,-
Uitgaven	€ 2.003.775,-	€ 2.204.784,-	€ 2.486.100,-
Resultaat	€ 215.730,- (positief)	€ 69.944,- (negatief)	€ 471.494,- (negatief)

De in- en uitstroomcijfers laten zien dat de instroom gelijk is gebleven. Deze lag altijd al hoger dan in vergelijkbare gemeenten, maar dat werd altijd gecompenseerd met een hoge uitstroom. De uitstroom is nu echter afgenomen. Dat blijkt uit onder onderstaande grafieken (bron: Divosa Benchmark):

Gemiddelde maandelijkse instroompercentage algemene bijstand (trend)

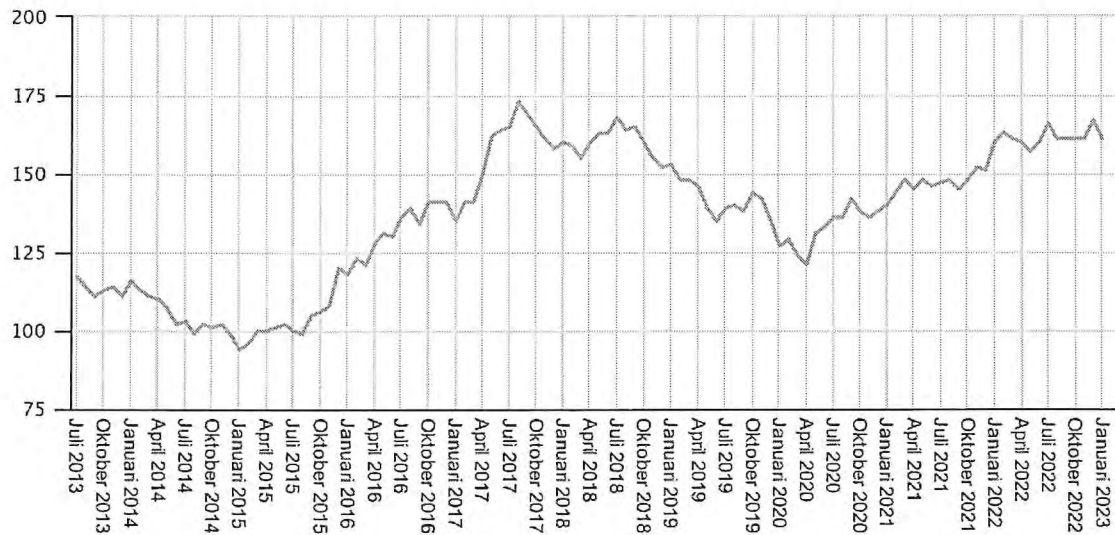

Gemiddeld maandelijkse uitstroompercentage algemene bijstand (trend)

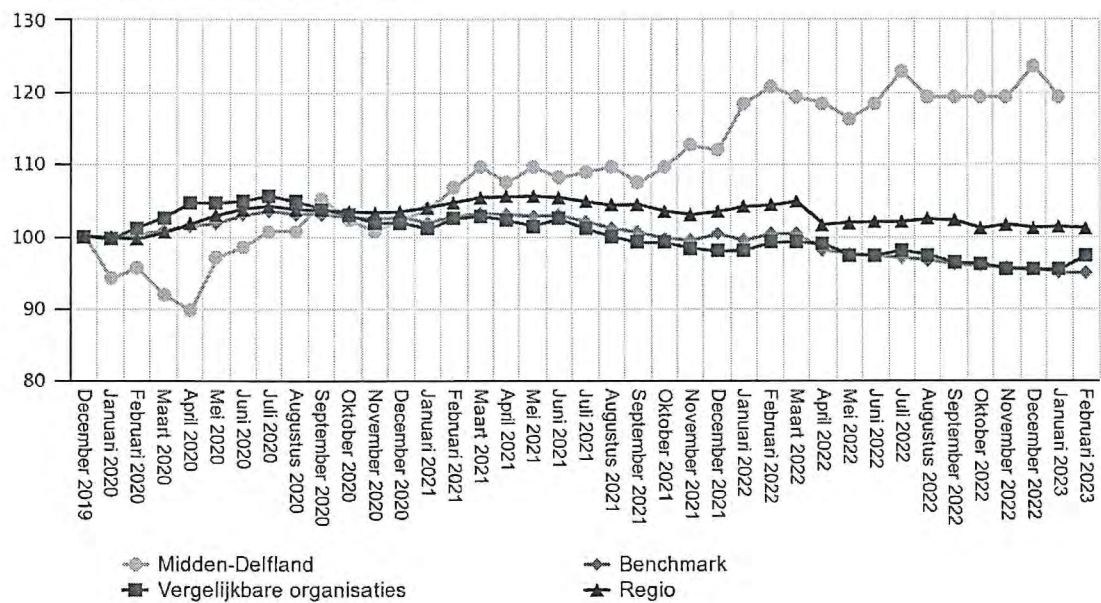

Deze ontwikkeling leidt ertoe dat het totale uitkeringsbestand sinds april 2020 gestegen is, ook in vergelijking in met andere gemeenten. Onderstaande grafieken geven dat weer:

Volume BUIG (aantal)

Volume BUIG index t.o.v. december 2019

Het blijkt dat er voornamelijk twee groepen instromen: stathouders en mensen die vanuit een andere gemeente verhuizen naar Midden-Delfland. Stathouders vormen de grootste groep voor instroom. Zij hebben nagenoeg automatisch recht op een uitkering. De taakstelling voor het huisvesten van stathouders is gestegen in 2022 ten opzichte van 2020 (jaar waarop financiering is gebaseerd) van 14 personen in 2020 naar 26 personen in 2022. De tweede groep (verhuizers) ontving vaak al een bijstandsuitkering in de vertrekgemeente, waardoor de verhuizing bijna automatisch tot toekenning van bijstand in Midden-Delfland leidt. Ook blijkt dat zij vaak een grote afstand hebben tot de arbeidsmarkt, waardoor bemiddeling naar werk moeilijk is en veel inspanning vergt. Van het aantal toegekende uitkeringen in 2022 (totaal 34) zijn 7 het gevolg van een verhuizing uit een andere gemeente (ca. 20,6%)

Het blijkt dat een fors deel van de uitkeringsgerechtigden een grote afstand heeft tot de arbeidsmarkt. Ruim de helft (ca. 53%) van de uitkeringsgerechtigden staat op trede 1 of 2 op de participatieladder. Dit maakt dat zij moeilijk te bemiddelen zijn naar werk. Ook blijkt ons re-integratie instrumentarium niet goed aan te sluiten bij deze doelgroep. In eerdere jaren zijn successen behaald met de aanpak van onze re-integratiepartner Work8. Nu zien we de uitstroom via hen echter teruglopen. De vergroting van de problematiek maakt het realiseren van uitstroom moeilijk.

Bij de uitstroom zijn ook de effecten te zien van de tijdelijke regelingen die de gemeente heeft moeten uitvoeren in het kader van de coronacrisis (met name Tozo) en energiecrisis (eenmalige energietoeslag). Daardoor was er onvoldoende uitvoeringscapaciteit voor bijvoorbeeld het afhandelen van signalen van het Inlichtingenbureau, waardoor een achterstand is ontstaan. Vanaf de zomer van 2022 is hier een inhaalslag gemaakt en zijn enkele rechtmatigheidsonderzoeken gestart door de handhaver. In één geval heeft dit tot beëindiging geleid, geëffectueerd in 2023.

Afsluitend zijn er enkele ontwikkelingen die een beperkt effect hebben, met name vanwege de financieringssystematiek die voor onze gemeente geldt (zie hiervoor):

- De gemiddelde prijs van een uitkering ligt hoger dan bij vergelijkbare organisaties (€ 15.500,- p/j voor Midden-Delfland, € 14.500,- p/j voor vergelijkbare gemeenten). Verklaring hiervoor is het relatief hoge aandeel van gehuwden in de uitkering, die een hogere uitkeringsnorm hebben.
- Het aantal toegekende loonkostensubsidies is sneller gestegen in 2022 dan bij gemeenten in de benchmark.
- Uit cijfers van het debiteurenbeheer (bron: Divosa Benchmark) blijkt dat de incassoquote lager ligt dan bij vergelijkbare gemeenten. Dit is bijvoorbeeld te zien aan het feit dat op vorderingen gemiddeld € 60,- per maand minder wordt afgelost in Midden-Delfland.

Ook in 2021 heeft Midden-Delfland een tekort gehad op de BUIG, al was het tekort te klein om in aanmerking te komen voor de vangnetregeling. In augustus 2022 is bij de prognose voor de totale uitgaven voor het jaar 2022 geconstateerd dat het tekort verder opliep en op grond daarvan waarschijnlijk in aanmerking zou komen voor de vangnetregeling. Vanaf dat moment zijn ook al maatregelen ingezet en/of voorbereid.

B. Getroffen maatregelen om het tekort te reduceren

Hieronder beschrijft het college maatregelen die zijn getroffen om een bijdrage te leveren aan het reduceren van het tekort.

Werk

Uit de analyse volgt dat vooral de uitstroom beïnvloedbaar is voor Midden-Delfland. Op 30 augustus 2022 heeft het college besloten een onderzoek te starten naar de wijze waarop wij de re-integratie vorm willen geven vanaf 2024. Daarbij worden drie scenario's onderzocht, namelijk (1) de re-integratie geheel in eigen huis uitvoeren, (2) de re-integratie geheel beleggen bij het sociaal ontwikkelbedrijf van de gemeente Delft (Werkse!) of (3) een mengvorm waarbij de regie op trajecten

bij de gemeente ligt maar de uitvoering wordt uitbesteed. Inmiddels spitst het onderzoek zich alleen nog toe op de scenario's 2 en 3, die het meest realistisch lijken. In het onderzoek ligt nadruk op het aanbod van activeringstrajecten. Er zijn in de tweede helft van 2022 reeds gesprekken gevoerd met potentiële partners. We hebben immers geconstateerd dat een groot deel van het uitkeringsbestand, maar ook instroom uit andere gemeenten, een grote afstand heeft tot de arbeidsmarkt. Hoewel een definitief besluit pas na 15 augustus 2023 genomen zal worden (en de maatregel dus ook pas daarna effect sorteert), is de voorbereiding een belangrijke bouwsteen die tijd vraagt.

Om binnen de huidige werkwijze effectiever te zijn, is eind 2022 met onze huidige re-integratiepartner Work8 voor 2023 een nieuw contract afgesloten. Daarbij is extra aandacht gelegd op de samenwerking op uitvoeringsniveau. Zo zijn concrete werkafspraken vastgelegd en onderdeel gemaakt van het contract. Ook is een consultant van Work8 wekelijks aanwezig op het gemeentehuis om op inwonerniveau cases te bespreken met klantmanagers.

Met de invoering van de Wet inburgering 2021 hebben gemeenten de regie gekregen op de inburgeringstrajecten van statushouders. Het college heeft bewust gekozen voor een uitgebreide en intensieve brede intake, waarin participeren en betaald werk nadrukkelijk een onderdeel vormen. Hierdoor wordt in een eerder stadium dan voorheen gestart met het zoeken naar werk. De klantmanager Inburgering is onderdeel van het team Werk & Inkomen waarmee er dus korte lijnen zijn in de uitvoering.

Sinds oktober 2022 werkt Midden-Delfland samen met de Sociale Verzekeringsbank. Inwoners die een ANW-uitkering ontvangen die afloopt, krijgen ondersteuning aangeboden bij het zoeken naar werk. Hiermee voorkomen we potentieel een bijstandsaanvraag na beëindiging van de ANW-uitkering.

Inkomen/handhaving

Om meer aandacht te kunnen schenken aan de uitvoering, is die in 2021 en 2022 verstrekt. Er is een extra klantmanager aangesteld evenals een kwaliteitsmedewerker. Er is een kwaliteitsbeleid opgezet dat tot doel heeft uitvoerende medewerkers beter te ondersteunen in hun werkzaamheden. Ook is toetsing van besluiten geïntroduceerd, waarmee een vierogenprincipe is ontstaan. Hierdoor is meer grip op het uitkeringsbestand en kunnen mutaties (bijvoorbeeld beëindigingen) sneller verwerkt worden en wordt de kans op (financiële) fouten kleiner. Door de extra klantmanager kunnen we meer aandacht geven aan individuele inwoners, wat ook de menselijke maat in de uitvoering ten goede komt.

Ook is meer aandacht voor controle op de rechtmatige verstrekking van uitkeringen. Het beschikbare budget voor de handhaver wordt uitgebreid met € 25.000,- naar € 65.000,- waardoor meer zaken onderzocht kunnen worden. In 2022 heeft de inzet ertoe geleid dat een inwoner de uitkering zelf heeft ingetrokken na onderzoek door de handhaver. Bij een ander onderzoek is de uitkering begin 2023 beëindigd. Door de extra inzet is er ook capaciteit om aanvragen levensonderhoud door de handhaver te laten beoordelen als daar aanleiding toe is (streng aan de poort). Hiermee wordt ook het preventieve karakter van de handhaving verstrekt.

Daarnaast zijn de voorlichtingsbijeenkomsten voor inwoners die recent een uitkering hebben toegekend gekregen weer geïntroduceerd; deze waren stilgelegd door de coronamaatregelen. Hiermee is voor inwoners duidelijker wat van hen verwacht als zij een uitkering ontvangen.

Een andere concrete maatregel is dat sinds oktober 2022 de afhandeling van signalen van het Inlichtingenbureau weer opgepakt binnen het reguliere werkproces. Door de extra werkzaamheden die Midden-Delfland heeft moeten uitvoeren de afgelopen jaren (met name Tozo en de energietoeslag) was er onvoldoende tijd om deze signalen op te pakken. Oude signalen zijn projectmatig beoordeeld door de handhaver.

Bedrijfsvoering

In september 2022 is gestart met een nieuw proces voor debiteurenbeheer. De communicatie is verbeterd (onder andere herschrijven van standaard brieven op B1-niveau) en andere manieren van contact zoeken met de inwoner zijn geïntroduceerd, zoals bellen bij een betaalachterstand. Dit met als doel dat het voor inwoners duidelijker is wat van hen verwacht wordt en is meer ruimte voor de menselijke maat. Door een beter gebruik van ICT-mogelijkheden wordt sneller geconstateerd dat een inwoner niet meer aan zijn betalingsverplichting voldoet, zodat eerder actie kan worden ondernomen. Hiermee wordt tevens tijd bespaard in de uitvoering. De nieuwe werkwijze wordt elk half jaar steekproefsgewijs gecontroleerd door de kwaliteitsmedewerker.

Daarnaast wordt vanaf 1 juli 2023 invordering van debiteurendossiers waarin verrekening of een betalingsregeling geen soelaas, biedt overdragen aan een andere deurwaarder. Samenwerking met de huidige deurwaarder verloopt stroef en de opbrengsten blijven achter. De nieuwe partij heeft daarnaast oog voor de menselijke kant van invordering. De verbeteringen in het proces moeten leiden tot hogere opbrengsten uit debiteuren en daarmee een reductie van het tekort.

Managementinformatie is op dit moment niet goed ontsloten, waardoor het moeilijk is om overzicht te krijgen van de ontwikkelingen binnen Werk & Inkomen. Met een extern adviseur wordt een dashboard voor het gehele sociaal domein ontwikkeld, waarmee cijfers en ontwikkelingen inzichtelijk moeten worden. Hiermee worden monitoring en sturing gemakkelijker. Dit project wordt voor 1 juli 2023 afgerond.

C. Beoogd effect van de genoemde maatregelen op de tekortreductie

Hieronder maakt het college inzichtelijk dat de getroffen maatregelen bijdragen aan het reduceren van het tekort. Hierbij gaat het om een inschatting van het beoogde effect.

Van bovenstaande maatregelen verwachten wij van een aantal het meeste effect. Het gaat om:

- Inzet op activeringstrajecten: verwachten ca. 20 trajecten te kunnen starten. Dit is een beperkt deel van de inwoners op de laagste treden van de Participatieladder, maar naar onze inschatting wel de meest kansrijke inwoners op uitstroom naar werk en daarmee uitstroom uit de uitkering. Met Work8 worden elk kwartaal managementgesprekken gevoerd over de resultaten van hun trajecten.

- **Uitbreiding inzet handhaving:** Het college heeft via de tweede periodieke begrotingswijziging aan de raad voorgesteld voor 2023 € 25.000,- extra vrij te maken voor handhaving. Het streven is dit structureel te maken vanaf 2024. Hierdoor is in 2023 ongeveer 8 uur per week extra beschikbaar hiervoor. In combinatie met de betere afhandeling van signalen van het Inlichtingenbureau, verwachten we in 2023 ongeveer 5 extra zaken op te kunnen pakken.
- **Debiteuren:** We streven ernaar de opbrengst uit debiteuren op hetzelfde niveau te brengen als bij vergelijkbare gemeenten. Gelet op de omvang van ons debiteurenbestand en het huidige verschil in opbrengst per debiteur, zou dat leiden tot een extra opbrengst van ca. € 145.000,-.

Voor monitoring wordt gebruik gemaakt van de vernieuwde managementinformatie die ontwikkeld wordt (zie onderdeel B).

D. Ondertekening

Een verzoek tot vangnetuitkering dient door het college van burgemeester en wethouders te worden ingediend, ook indien de uitvoering van de Participatiewet aan een samenwerkingsverband is overgedragen. De ondertekening geschiedt door burgemeester en secretaris. De ondertekening is volledig indien de naam van de gemeente en de naam van de ondertekenaar zijn ingevuld, de datum is ingevuld en de handtekening is gezet.

De verklaring is slechts geldig indien dit door middel van het door de minister van SZW ter beschikking gestelde aanvraagformulier wordt aangeboden aan de raad.

Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Midden-Delfland verklaart dat het voor 15 augustus 2023 de genoemde maatregelen heeft getroffen om te komen tot tekortreductie.

Datum: 24 mei 2023

De secretaris,

Naam van de ondertekenaar: drs. M.A.I. Born

De burgemeester,

Naam van de ondertekenaar: drs. A.P.J. van Hemmen

2. Instemming gemeenteraad

In artikel art. 10, eerste lid, onderdeel d, BPw staat dat de verklaring van het college de instemming van de gemeenteraad moet hebben. De instemming is pas geldig indien de verklaring aan de raad is aangeboden in de vorm van het door de minister vastgestelde aanvraagformulier.

De gemeenteraad stemt in met de verklaring van het college. Daarmee bevestigt de gemeenteraad dat het college:

1. voldoende duidelijk heeft gemaakt wat de oorzaken zijn van het tekort;
2. voldoende duidelijk heeft gemaakt dat het pakket van maatregelen effectief is om de geschetste problemen aan te pakken, binnen de mogelijkheden die de gemeente heeft;
3. voldoende duidelijk heeft gemaakt dat dit pakket van maatregelen, voor zo ver door de gemeente beïnvloedbaar is, leidt tot een beoogde tekortreductie. Daarbij wordt het effect van deze maatregelen kwantitatief dan wel kwalitatief inzichtelijk gemaakt.

Op welke wijze is de gemeenteraad geïnformeerd door het college?

Voorafgaand aan het hiervoor opgenomen onderdeel A. Analyse, is door het college het proces op hoofdlijnen beschreven hoe de raad betrokken is: vanaf het moment van signalering van het tekort op het BUIG-budget en het daarop volgend proces van bepalen en treffen van maatregelen, tot aan het moment dat de verklaring van het college voor instemming wordt voorgelegd aan de raad.

Hieronder is er ruimte voor de gemeenteraad voor aanvullingen op het genoemde overzicht.

De raad heeft geen aanvullingen.

Samenvatting van de opvattingen van de gemeenteraad

In de samenvatting van de opvattingen van de gemeenteraad staat op hoofdlijnen op welke onderwerpen de raad heeft gereageerd op de verklaring van het college. De onderdelen van de verklaring zijn vaak al eerder in de raad besproken. Het gaat dus om het gehele proces vanaf de signalering van het tekort. Verder betreft het hier alleen onderwerpen die in de raadsbesluiten zijn opgenomen, die afwijkend zijn van het raadsvoorstel.

Om de beschrijving zo eenvoudig mogelijk te houden wordt gebruik gemaakt van een checklist die kan worden aangevuld. Het verzoek is om aan te kruisen welke onderwerpen in de raadsbesluiten zijn opgenomen. Dit geschiedt d.m.v. het plaatsen van een X voor de betreffende onderdelen. Daarnaast is er ruimte voor aanvullingen.

X	Typering van de reacties die in de raadsbesluiten zijn opgenomen gedurende het gehele proces
X	Expliciet goedkeurend, waardering over analyse en maatregelen uitgesproken
	Impliciet goedkeurend, is behandeld als hamerstuk
	Afkeurend en gevraagd het plan te herzien
	Verzoek om onderdelen van de globale analyse te herzien of aan te vullen
	Verzoek om bepaalde maatregelen te schrappen of aanvullend maatregelen te treffen.
	Verzoek om het tempo van invoering en/of uitvoering van maatregelen te versnellen.
X	Verzoek om extra informatie over maatregelen
	Verzoek om meer informatie t.a.v. de beoogde effecten van maatregelen
	Verzoek om gerealiseerde effecten te monitoren en terug te koppelen
	Motie om een andere beleidsmaatregel te treffen

Toelichting: het voorstel is in de commissiebehandeling besproken en expliciet goed gekeurd. Daarna in de raad als hamerstuk behandeld. Op verzoek van de raad heeft het college toegezegd na het zomerreces een raadsinformatiebrief te sturen met een nadere verdieping op de maatregelen en andere ontwikkelingen binnen de uitvoering van de Participatiewet.

Ondertekening

De ondertekening geschiedt door voorzitter en griffier. De gemeenteraad dient voor het moment van indiening van het verzoek zijn instemming te hebben gegeven. De aanvraag dient uiterlijk 15 augustus 2023 door de Toetsingscommissie te zijn ontvangen.

De gemeenteraad van de gemeente Midden-Delfland stemt in met de onder 1 afgegeven verklaring door het college van deze gemeente.

Met de ondertekening gaat de gemeenteraad akkoord met de beschrijving van de wijze waarop hij is geïnformeerd door het college en met de weergave van de samenvatting van de opvattingen van de gemeenteraad.

Datum: 10-7-23

De voorzitter,

Naam van de ondertekenaar: drs. A.P.J. van Hemmen

De griffier, plv.

Naam van de ondertekenaar: ~~A. de Vos~~ W. van Dalen

Toelichting op het aanvraagformulier bij het basis verzoek voor de ambtelijke ondersteuning van het college

Voor de juistheid en beoordeling van de aanvraag is het niet toegestaan dat u het format van de pagina's aanpast.

U vindt in deze toelichting

- Hoe verloopt de aanvraagprocedure?
- Waarom zijn er twee versies van dit formulier?
- Hoe is het aanvraagformulier opgebouwd?
- Waarom is er een samenvatting in het aanvraagformulier opgenomen?
- Waarom is er een procesvraag in het aanvraagformulier opgenomen over de wisselwerking tussen het college en de gemeenteraad?
- Hoe uitgebreid moet het aanvraagformulier worden ingevuld en is hier een extern bureau bij nodig?
- Toelichting per vraag

Hoe verloopt de aanvraagprocedure?

Een verzoek om een vangnetuitkering over 2022 dient uiterlijk op 15 augustus 2023 te zijn ontvangen door de Toetsingscommissie vangnet Participatiewet. Omdat sprake is van een fatale termijn worden verzoeken die na 15 augustus 2023 door de Toetsingscommissie vangnet Participatiewet worden ontvangen, niet in behandeling genomen. Het college dient het verzoek digitaal door middel van het webformulier op www.toetsingscommissievp.nl in te dienen. Na de aangegeven datum is dit webformulier niet meer beschikbaar.

U vindt onderaan dit formulier meer achtergrondinformatie over de aanvraagprocedure, de wet- en regelgeving, de relatie met jaarcijfers (SiSa verantwoording) en de ondersteuning vanuit Divosa. Op de website [b](#) kunt u meer informatie vinden over de aanvraagprocedure en de deadline voor het indienen van een complete aanvraag.

Waarom zijn er twee versies van dit formulier?

Van dit formulier bestaan twee versies: 'basisverzoek' en 'uitgebreid verzoek'. De versie die u moet gebruiken is afhankelijk van het volgende:

- indien uw gemeente zowel over 2020 als over 2021 geen vangnetuitkering is verleend, gebruikt u de versie 'basisverzoek'.
- indien uw gemeente over 2020 en/of over 2021 wel een vangnetuitkering is verleend, gebruikt u de versie 'uitgebreid verzoek'.

De verklaring van het college verschilt tussen een 'basisverzoek' en een 'uitgebreid verzoek'.

Hoe is het aanvraagformulier opgebouwd?

De vangnetaanvraag bestaat uit twee gedeelten:

1. De verklaring van het college en de toelichting op de verklaring

2. De instemming van de gemeenteraad

Onderdeel 1 bestaat uit vier onderdelen: A, B, C en D. Het gaat om de verklaring van het college (onderdeel D) en een toelichting van het college op deze verklaring. Deze toelichting gebeurt aan de hand van drie vragen (onderdelen A, B en C). Na iedere vraag kunt u het antwoord invoegen. U kunt eventueel tabellen of grafieken invoegen. U kunt aangeven op welke brondocumenten, die eventueel in de gemeenteraad zijn besproken, de aanvraag is gebaseerd. U kunt geen bijlagen toevoegen aan deze aanvraag. Hieronder wordt per vraag aangegeven wat verwacht wordt van de beantwoording.

Daarna dient in onderdeel 2 de gemeenteraad te tekenen voor zijn instemming met de verklaring van het college. Dit mag niet worden vervangen door het in- of toevoegen van een gemeenteraadbesluit.

Waarom is er een samenvatting in het aanvraagformulier opgenomen?

Uit het onderzoek naar de rol van de gemeenteraad is duidelijk geworden dat raadsleden behoefte hebben aan beknopte informatie op hoofdlijnen, zodat de rol van de gemeenteraad om in te stemmen met de verklaring van het college beter uitvoerbaar wordt.

Waarom is er een procesvraag in het aanvraagformulier opgenomen over de wisselwerking tussen het college en de gemeenteraad?

In het aanvraagformulier is de volgende vraag opgenomen: 'op welke wijze is de gemeenteraad geïnformeerd door het college?' Onder deze vraag is een korte checklist opgenomen met een zestal punten die kunnen worden aangevuld.

Vanaf de invoering van de vangnetuitkering in 2015 heeft de gemeenteraad een inhoudelijk-beoordelende ten aanzien van de vangnetuitkering; deze rol lag voorheen bij de Toetsingscommissie vangnet Participatiewet. Uit een onderzoek door de Toetsingscommissie bleek dat gemeenteraden slechts beperkt de vangnetaanvragen inhoudelijk beoordeelden. De beantwoording van de procesvraag geeft inzicht in de mate waarin de raad is betrokken bij de processtappen van signalering tot reductie van het tekort.

Hoe uitgebreid moet het aanvraagformulier worden ingevuld en is hier een extern bureau bij nodig?

Het uitgangspunt van de aanvraag van de vangnetuitkering is dat elke gemeente – ongeacht het aantal inwoners – zelfstandig de aanvraag moet kunnen voorbereiden en indienen. Dat houdt in dat alleen het opstellen van de aanvraag geen reden is om een extern bureau te betrekken. Daarbij wordt benadrukt dat het aan het lokale bestuur is hoe uitgebreid de vragen in het aanvraagformulier worden beantwoord, mits deze vragen duidelijk worden beantwoord. De beantwoording van de vragen in het aanvraagformulier is verplicht. Dat geldt niet voor de suggesties in de onderstaande toelichting. Op de pagina 'beoordeling en advisering' over de VU 2022 wordt een en ander eveneens toegelicht.

Toelichting per vraag

Het college van de tekortgemeente verklaart dat het maatregelen heeft getroffen om tot tekortreductie te komen en geeft daarop een toelichting door het invullen van de onderdelen A, B en C. Alle vragen moeten worden beantwoord. Hieronder staat een toelichting bij vraag B en C. Hieronder staan suggesties bij vraag A, B en C.

Bij D volgt ondertekening door het college van de gemeente. Alle onderdelen moeten worden ingevuld.

Onderdeel A

In dit onderdeel van de verklaring van het college wordt een analyse van de oorzaken van het tekort beschreven. Onder een analyse van de oorzaken van het tekort wordt verstaan: 'de ontwikkeling van de uitgaven en de oorzaken daarvan.' Deze analyse dient specifiek in te gaan op de situatie in de eigen gemeente of de eigen arbeidsmarktregio. Een algemene analyse, die niet ingaat op de situatie in de eigen gemeente of arbeidsmarktregio, volstaat niet als analyse van de oorzaken van het tekort.

Suggesties bij de beantwoording van A

- Kunt u de omvang van het tekort betrekken bij uw analyse?
- Kunt u aangeven op welk moment het college heeft gesignaleerd dat een tekort zal ontstaan?
- Wilt u in uw analyse van de oorzaken de nadruk leggen op factoren die door het college kunnen worden beïnvloed? De analyse betreft dus vooral de ontwikkelingen in de uitgaven van de gemeente.
- U kunt hierbij ook gebruik maken van de rekentool Participatiewet 2022ⁱ en/of de Benchmark van Divosaⁱⁱ.
- U kunt in de analyse ook beschrijven wat het effect is van getroffen maatregelen in voorgaande jaren.

Onderdeel B

De maatregelen kunnen worden getroffen vanaf het moment dat het tekort bekend is of dat men vanuit een prognose het tekort ziet aankomen, tot uiterlijk de datum van indiening van het verzoek.

Er zijn meerdere factoren die een invloed hebben op de ontwikkeling van het tekort. Om die reden wordt gesproken van een bijdrage aan de reductie van het tekort.

Hieronder staat toegelicht wat wordt bedoeld met 'het treffen van maatregelen'.

- Wat wordt verstaan onder een *maatregel*?
 - Onder een maatregel wordt verstaan: een besluit over hoe iets wordt opgelost of veranderd.
- Wat wordt verstaan onder het treffen van maatregelen.

- Onder het treffen van een maatregel wordt verstaan dat het besluit is genomen door het college en waarvan de uitvoering in gang is gezet voor het tijdstip van indiening van de aanvraag.
- *Moet het steeds een nieuwe (aanvullende) maatregel zijn?*
 - Van het college wordt verwacht om te analyseren wat de oorzaken zijn van het tekort, wat hieraan inmiddels is gedaan en wat hiervan de effecten per jaar zijn. En vervolgens of, in dat licht, al dan niet nodig is om tot extra maatregelen te komen ten einde het tekort verder te reduceren.
Die afweging is aan het lokaal bestuur. Het college dient wel de gemeenteraad inzicht te verschaffen over deze afweging. Deze afweging dient dan ook in dit onderdeel te worden beschreven.

Suggesties bij de beantwoording van B

- Geef waar mogelijk en voor zover relevant de relatie tussen oorzaken en maatregelen.
- U kunt in uw antwoord verwijzen naar eerder genomen maatregelen. Indien mogelijk kunt u de effecten van eerder genomen maatregelen betrekken bij de maatregelen die u nu treft.
- U kunt bij het antwoord aangeven of gebruik gemaakt is van de volgende tool(s):
 - de rekentool SEO
 - de benchmark Divosa
 - de tool “informatie over eerdere aanvragen”, te vinden via de gelijknamige pagina “Informatie over eerdere aanvragen”. Met deze tool kunnen aan de hand van kenmerken van gemeenten (grootteklasse, omvang tekort en arbeidsmarktregio) vergelijkbare gemeenten worden gevonden, waarbij direct zichtbaar wordt welke maatregelen deze gemeenten hebben getroffen. Dit kan nuttig zijn bij het oriënteren op de externe maatregelen.
- U kunt in uw antwoord bij voorkeur onderscheid maken tussen eerder getroffen maatregelen (voorafgaande jaren) en nieuwe (nog te treffen, lopende het jaar tot indiening).
- U kunt hierbij ook de maatregelen aangeven die in het kader van de aanpak van uw arbeidsmarktregio worden gedaan en waaraan uw gemeente een extra bijdrage levert. In het geval van externe maatregelen dient ook sprake te zijn van externe consultatie.
- U kunt bij het noemen van de maatregelen ook de samenhang met andere maatregelen of effecten in het sociale domein benoemen.

Onderdeel C

De toetsingscommissie geeft geen oordeel over de mate van effectiviteit van de maatregelen.

Bij deze vraag wordt verwacht dat het college inzichtelijk maakt dat het maatregelen treft waarmee het college beoogt/verwacht dat deze bijdragen aan een reductie van het tekort.

Suggesties bij de beantwoording van C

- U kunt een inschatting van het beoogde effect kwantitatief uitdrukken en als dat niet mogelijk is kunt u het beoogde effect kwalitatief uitdrukken. Onder kwantificering wordt verstaan: de beoogde opbrengst in minder uitkeringen respectievelijk in het beoogde besparingsbedrag.
- U kunt de beoogde effecten presenteren per maatregel of als dat niet mogelijk is voor meerdere maatregelen gezamenlijk.
- U kunt aangeven op welke wijze het college de effecten van de maatregelen monitort.

Achtergrondinformatie bij dit formulier

Wet- en regelgeving

In het BPw is geregeld dat het college alleen via een door de minister van SZW beschikbaar gesteld aanvraagformulier een verzoek tot een vangnetuitkering kan indienen, als bedoeld in artikel 74 van de Participatiewet. De verklaring van het college voor een basisverzoek kunt u vinden in het BPw, artikel 10, eerste lid, onder d. De verklaring van het college voor een uitgebreid verzoek kunt u vinden in het BPw artikel 10, eerste lid, onder d, jo. artikel 10, tweede lid. In het BPw staat dat de verklaring van het college een toelichting omvat zoals gevraagd in het modelaanvraagformulier (BPw, artikel 10, onderdeel e).

Aanvraagprocedure

De toekenning van een vangnetuitkering gebeurt uitsluitend op verzoek van het college van burgemeester en wethouders van de tekortgemeente en nadat is vastgesteld dat aan alle geldende eisen wordt voldaan. Blijkens artikel 8c, eerste lid, van de Participatiewet, kan het indienen van een verzoek tot vangnetuitkering niet worden overgedragen aan het bestuur van een openbaar lichaam op grond van de Wet gemeenschappelijke regelingen.

Bij het indienen van een verzoek tot vangnetuitkering moet het college verklaren dat het maatregelen heeft getroffen om tot tekortreductie te komen. Verdere toelichting op de aanvraagprocedure en de vangnetuitkering 2022 kunt u vinden op: www.toetsingscommissievip.nl

Via het aanvraagformulier hoeft het college geen informatie te verstrekken over de jaarcijfers (toegekend budget, de netto uitkeringslasten en de door de accountant gerapporteerde foute of onzekere bestedingen), aangezien het ministerie –mede op basis van de SiSa-verantwoording- al over deze gegevens beschikt en zij de toetsingscommissie daarover zal informeren.

Ondersteuning Divosa

Divosa, de vereniging van leidinggevenden in het Sociaal Domein, zal periodiek bijeenkomsten organiseren waarbij wordt ingegaan op de vangnetuitkering. Daarnaast wordt de Benchmark door Divosa ondersteund en heeft Divosa een factsheet maatregelen uitgegeven.

Ook heeft Divosa bijgedragen aan het beschikbaar komen van een tool waarin de aanvragen van de afgelopen drie jaar zijn verwerkt. De tool en aanvragen worden per VU-jaar op de website van de Toetsingscommissie gepubliceerd. Zie hiervoor de rubriek: informatie over eerdere aanvragen.

ⁱ<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/publicaties/2021/10/19/rekentool-participatiewet-2022>

ⁱⁱwww.divosa.nl/diensten/divosa-benchmark